

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЗМІН ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В ГІРСЬКИХ ТА ІНШИХ РАЙОНАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У зв'язку з утворенням об'єднаних територіальних громад (ОТГ) і розробкою стратегій їх розвитку постає завдання демографічного прогнозування на перспективний період. Експертами програми ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» у 2015 р. була розроблена «Методологія стратегічного планування розвитку ОТГ», відповідно до неї стратегічне планування розвитку території охоплює довгостроковий період тривалістю 7-10 років [1, с. 9]. У посібнику «Планування розвитку територіальних громад» запропоновано формувати «профілі громад», які повинні містити роз'яснення того, як демографічні зміни можуть бути пов'язані із віковою структурою населення в території [2, с. 54]. У «Стратегії розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 роки» передбачено, що при визначенні обсягу фінансування гірських територій мають бути враховані такі фактори: площа територій, чисельність населення та кількість населених пунктів [3, с. 86]. Під час відповідного планування доцільно брати до уваги демографічні особливості окремих територій. Завданням дослідження є виявлення змін у чисельності населення загалом та у віковому цензі економічно-активного населення (15-70 років) у гірських районах Львівщини і порівняння з аналогічними показниками в інших районах області.

У Львівській області повністю або частково гірськими є такі райони: Сколівський, Турківський, Старосамбірський (50%), Дрогобицький (20%), Самбірський (Чуквянська і Вільшаницька ОТГ). У дослідженні використано авторську модель демографічного прогнозування, відповідно до якої отримано прогнозні зміни чисельності окремих вікових груп для всіх районів Львівщини. Це дає змогу виявити особливості змін у складі населення в гірських районах. Через певну інерційність демографічних процесів період прогнозування прийнято достатньо тривалим (20 років), завдяки чому тенденції проявляються виразніше. Результати представлено в табл. 1., де райони розташовано у трьох групах: гірські, частково гірські, не гірські.

Аналіз змін у чисельності населення віком 15-70 років засвідчив подібну картину – відносно менше скорочення в гірських районах порівняно з іншими (табл. 2).

Таблиця 1

**Зміни загальної чисельності населення в гірських та інших районах
Львівської області**

Група	Райони	Чисельність населення		Зміна		Відносна зміна у групі, %
		2018 р.	2038 р.	осіб	%	
гірські	Сколівський	47612	48195	583	1,22%	-0,14%
	Турківський	49772	49056	-716	-1,44%	
частково гірські	Дрогобицький	74537	71984	-2553	-3,43%	-4,71%
	Самбірський	67972	62433	-5539	-8,15%	
	Старосамбірський	77460	75201	-2259	-2,92%	
не гірські	Бродівський	58860	53523	-5337	-9,07%	-3,01%
	Буський	46541	47904	1363	2,93%	
	Городецький	68716	64457	-4259	-6,20%	
	Жидачівський	67426	56702	-10724	15,90%	
	Жовківський	110787	110995	208	0,19%	
	Золочівський	69382	66088	-3294	-4,75%	
	Кам'янка-Бузький	57396	56565	-831	-1,45%	
	Миколаївський	62989	61262	-1727	-2,74%	
	Мостиський	56938	55604	-1334	-2,34%	
	Перемишлянський	38603	36820	-1783	-4,62%	
	Пустомитівський	119417	130427	11010	9,22%	
	Радехівський	47456	43436	-4020	-8,47%	
	Сокальський	92136	82844	-9292	-10,09%	
	Стрийський	62039	58718	-3321	-5,35%	
Яворівський	126169	126821	652	0,52%		

Отже, в гірських районах перспектива щодо забезпеченням економічно активним населенням через 20 років дещо краща, ніж в інших районах

Таблиця 2

**Зміни чисельності населення у віці 15-70 років у гірських та інших
районах Львівської області**

Група	Райони	Чисельність населення		Зміна		Відносна зміна у групі, %
		2018 р.	2038 р.	осіб	%	
гірські	Сколівський	33620	32643	-977	-2,91%	-3,54%
	Турківський	34402	32974	-1428	-4,15%	

Продовження таблиці 2

Група	Райони	Чисельність населення		Зміна		Відносна зміна у групі, %
		2018 р.	2038 р.	осіб	%	
частково гірські	Дрогобицький	54244	49866	-4378	-8,07%	-9,35%
	Самбірський	49378	43019	-6359	-12,88%	
	Старосамбірський	56505	52267	-4238	-7,50%	
не гірські	Бродівський	42693	37431	-5262	-12,33%	-6,42%
	Буський	33225	32584	-641	-1,93%	
	Городоцький	49798	44938	-4860	-9,76%	
	Жидачівський	48687	39157	-9530	-19,57%	
	Жовківський	80139	78847	-1292	-1,61%	
	Золочівський	50977	47022	-3955	-7,76%	
	Кам'янка-Бузький	41568	39356	-2212	-5,32%	
	Миколаївський	45325	42101	-3224	-7,11%	
	Мостиський	40992	38363	-2629	-6,41%	
	Перемишлянський	26921	24912	-2009	-7,46%	
	Пустомитівський	86271	91904	5633	6,53%	
	Радехівський	34255	30110	-4145	-12,10%	
	Сокальський	67059	58493	-8566	-12,77%	
	Стрийський	44785	39911	-4874	-10,88%	
	Яворівський	91254	88505	-2749	-3,01%	

Львівської області. Проте загалом буде відбуватися зменшення чисельності осіб у віці 15-70 років. Перспективами подальших досліджень є виявлення особливостей змін у складі населення в усіх гірських районах Карпат. Всеукраїнський перепис населення, який заплановано провести у 2020 р., дасть змогу отримати актуальну інформацію для прогнозування демографічних змін.

Список використаних джерел:

1. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. URL: https://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf.
2. Планування розвитку територіальних громад: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко. – К.: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.
3. Стратегія розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 роки. – Львів: Львівська обласна державна адміністрація, 2017. – 110 с.

МІЖРЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Як у дослідних, так і практичних темах, інноваційний розвиток не є новим напрямом і справедливо сприймається як драйвер економічного зростання. Щоб переконатися у цьому, достатньо звернути увагу на нові напрацювання стратегічних бачень у цьому напрямі [1], [2], праці В.Гейця [3], В.Вишневського [4], Ю. Бажала [5], Л. Федулової та М.Пашути [6], Г.Андрощука, С. Давимуки [7], М. Згуровського [8] та багатьох інших.

Разом з тим, особливості сучасної динаміки інноваційної діяльності в Україні та взаємозв'язків між компонентами, які при цьому виникають вивчені недостатньо.

У даному дослідженні з цією метою здійснено аналіз кількісної динаміки інноваційної діяльності (рис. 1) і виявлено чітку тенденцію до **спад**у.

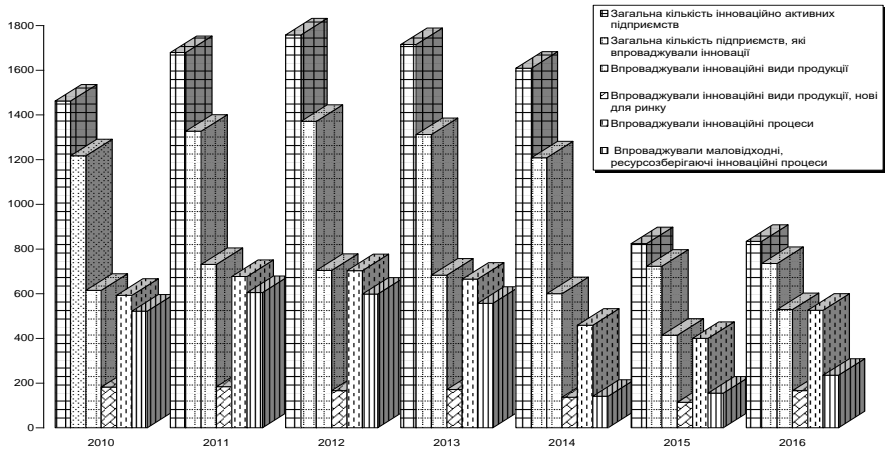

Рис.1 Динаміка кількості інноваційних підприємств в Україні, 2010-2016 рр.

* облік маловідходних, ресурсозберігаючих інноваційних процесів статистично відображено з 2014 р., з 2010 по 2013 рр. відображені упровадження нових або вдосконалених методів обробки та виробництва продукції (технологічні процеси)

Джерело: розроблено автором на основі [9;10]

Отже, вимагає уваги питання про особливості інноваційної діяльності, особливо у контрастному регіональному контексті в Україні, оскільки тут однозначно присутні регіони з високою інноваційною активністю. З цієї

метою виконано факторний аналіз методом PCA (аналіз основних компонентів) та наступне групування регіонів на основі кластерування двома методами – ієрархічним (рис.2) та k-кластеруванням.

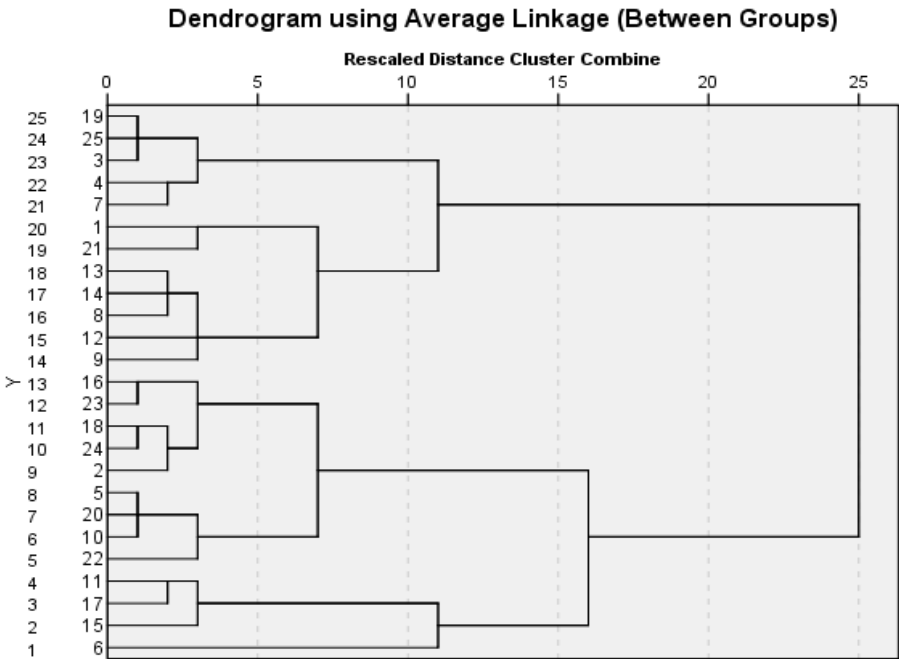

Рис.2 Ієрархічне кластерування регіонів* України на основі міжгрупових зв'язків, 2010-2016 рр. (на основі сукупного впливу кількості інноваційних підприємств, інноваційних витрат, обсягу інноваційної продукції)

Джерело: розроблено автором за допомогою модуля SpSS

*Регіони: 1 - Вінницька, 2 – Волинська, 3 – Дніпропетровська, 4 – Донецька, 5 – Житомирська, 6 – Закарпатська, 7 – Запорізька, 8 – І.Франківська, 9 – Київська, 10 - Кіровоградська, 11 – Луганська, 12 – Львівська, 13 – Миколаївська, 14 – Одеська, 15 –Полтавська, 16 – Рівненська, 17 – Сумська, 18 – Тернопільська, 19 –Харківська, 20 – Херсонська, 21- Хмельницька, 22 – Черкаська, 23 – Чернівецька, 24 – Чернігівська, 25 - м.Київ.

За методом PCA, а також результатами кореляційно-регресійного моделювання, виокремлено три фактори, що були вибрані за ознаки для кластерування: кількість інноваційних підприємств, інноваційні витрати, обсяг інноваційної продукції. У результаті отримано декілька групувань (4,5 і 6 кластерів), які були порівняні між собою за показником найвищої стійкості кластерної типології; найбільш стійким визнано групування з шести кластерів.

Отримані кластерні типології свідчать про можливості укрупненого та більш деталізованого групування, і, як наслідок, демонструють варіативні можливості розробки державної регіональної інноваційної політики.

Список використаних джерел

1. Стратегія інноваційного розвитку України на період до 2030 року/ Проект. <https://www.businesslaw.org.ua/strategiya-innovaciinogo-rozvitku-ukrainy/>
2. Слава С. Розвиток інноваційних концепцій в Україні // Економіка України. – 2018. №8. С. 50-61.
3. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред.В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. -336 с.
4. Дементьев В.В., Вишневський В.П. Чому Україна не інноваційна держава: інституційний аналіз. Економічна теорія. 2011. № 3. С. 5-20
5. Бажал Ю. М. Розвиток інноваційної діяльності у знанневому трикутнику "держава – університети – промисловість". Економіка і прогнозування. 2015. № 1. С. 76-88.
6. Федулова Л, Пашута М. Розвиток національної інноваційної системи України // Економіка України. - 2005. - №4.- С. 35-47.
7. Андрощук Г. О., Давимука С. А., Федулова Л. І. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності : монографія. К.: Парлам. вид-во, 2015. 512 с.
8. Згуровський М. Точка біфуркації для України. – Дзеркало тижня. – випуск 49.- 21/12/2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/SCIENCE/tochka_bifurkatsiyi_dlya_ukrayini.html Шарко М. Модель формування національної інноваційної системи України // Економіка України. - 2005. - №8. - С. 25-30.
9. Методологічні положення зі статистики інноваційної діяльності, затверджені наказом Держстату від 10.01.2013 № 3 із змінами, затвердженими наказом Держстату від 28.12.2015 № 369.
10. Електронні статистичні матеріали Держкомстату України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>